

De Vertrouwensmens in het maatschappelijk verkeer

Het zal u niet zijn ontgaan dat de omgeving waarin de accountant opereert, aan velerlei veranderingen onderhevig is. De afgelopen jaren zijn de accountingregels ingrijpend gewijzigd: IFRS (International Financial Reporting Standards) is ingevoerd, er zijn uitgebreide kwaliteitsbevorderende maatregelen ingevoerd voor de uitvoering en documentatie van een controle, het beroep is gereguleerd en aan toezicht onderhevig, het beheersingskader en het risicomanagement hebben een prominente plaats gekregen (ook in relatie tot het preventief signaleren van fraude), de arbeidsmarkt is verkrappt, en last but not least: de economische omstandigheden zijn aan onvoorspelbare bewegingen bezig. Dachten we heel wat stappen in de goede richting gezet te hebben, nu doet de kredietcrisis de vraag opkomen: waar was de accountant en wat was en is diens rol?

Op zich goed dat deze vraag gesteld kan worden, want dit betekent dat er wel wat van de accountant verwacht wordt. En het is toch fantastisch als je dat hele rijtje ontwikkelingen hierboven ziet – een kwalitatief hoogwaardig beroep dat in een uiterst turbulente omgeving mag opereren en dat bovendien nog bezig is zich te transformeren naar een bredere assurance-verlening, naast de plain old controle van de jaarrekening. Het is een voorrecht als accountant te mogen functioneren in een maatschappelijke rol als verschafter van zekerheid. De ‘Vertrouwensman in het maatschappelijk verkeer’; dat is het aloude begrip. Maar in deze tijd is het beter te spreken van ‘Vertrouwensmens in het maatschappelijk verkeer’. Ik heb nog nagedacht over ‘Vertrouwenspersoon’, maar daar kreeg ik wat associaties bij die niet altijd toepasbaar zijn, en die beter in een ‘een op een’-relatie passen.

Hoe speel je nu de rol van Vertrouwensmens in het bredere maatschappelijk verkeer op het moment dat de wereld op haar grondvesten trilt? Kernwoord is daarbij transparantie: transparantie over wat we wel en niet kunnen en doen, de betrouwbaarheid van gegevens, de interpretatie van regels (lang leve principle based) en de resultaten van onze werkzaamheden. Als je er zo over praat, is het natuurlijk ook helder dat er een verwachtingskloof kan bestaan. Wat is nu de behoefte van het maatschappelijk verkeer en wat voor verwachtingskloof is er tussen wat wij als accountants daadwerkelijk doen en rapporteren en wat het bredere publiek (naast de geofende lezer) daarvan verwacht? In dit kader was het dan ook een groot genoegen onlangs de rede bij te wonen van mijn collega Eimers bij zijn aanvaarding van het ambt van hoogleraar Auditing aan de Vrije Universiteit. Hij pleitte (onder andere) voor onderzoek naar die verwachtingskloof. Iets wat in een wereld waar de vraag naar bredere assurediensten van de accountant toeneemt, alleen maar pregnanter wordt.

Onderzoek is nuttig en mooi, maar vraagt tijd. Hoe de economische ontwikkelingen ook mogen zijn, en wat er ook maar over de accountant gezegd wordt, er is maar één adagium dat onder alle omstandigheden overeind dient te blijven, en dat is dat de accountant als Vertrouwensmens in het maatschappelijk verkeer blijft opereren; niet zozeer voor zichzelf, maar om te voorzien in een maatschappelijke behoefte. Wij zullen daartoe als PricewaterhouseCoopers pro-actief het debat moeten aangaan over onze rol en verantwoordelijkheden (en helaas vaak te grote aansprakelijkheden). U hoort van ons!

*Michael de Ridder,
lid Assurance Board/directie PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.*